

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Пронтенка Костянтина Віталійовича на дисертаційну роботу
Канунова Руслана Анатолійовича на тему
**«Удосконалення техніки виконання змагальних вправ юних важкоатлетів
13-15 років з урахуванням рівнів розвитку фізичних якостей»**, подану на
здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань
01 «Освіта / Педагогіка»
за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт»

Актуальність теми дослідження. Важка атлетика – це силовий вид спорту, який входить до програми Олімпійських ігор, що обумовлює його високу популярність серед молоді України. Однією з основних сторін підготовленості спортсменів у важкій атлетиці є технічна підготовленість, яка розглядається вченими як невичерпний резерв покращання спортивної майстерності атлетів. Дисертант справедливо зазначає, що питанням навчання та удосконалення окремих елементів техніки змагальних вправах у важкій атлетиці присвячено багато робіт, однак досліджень, у яких було б детально проаналізовано біомеханічну фазову структуру рухів юних важкоатлетів 13-15 років на етапі попередньої базової підготовки з урахуванням рівнів розвитку їх фізичних якостей та помилок під час виконання змагальних вправ, проведено недостатньо. Це обумовило розробку дисертантом методики удосконалення техніки виконання змагальних вправ юних важкоатлетів 13-15 років залежно від рівня розвитку фізичних якостей. Спираючись на зазначене, актуальність дисертаційної роботи Канунова Р. А. не викликає сумнівів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Загального плану науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури на 2021-2023 рр. за темою «Шляхи удосконалення тренувального процесу у силових видах спорту та одноборствах» (номер 0121U109184).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Обґрунтування наукових положень дисертації є достатньо переконливим. Дослідження проводилося у 2020-2024 рр. та включало 4 етапи. На першому етапі здійснено аналіз літератури за обраною темою, сформульовано мету та завдання дослідження, здійснено підбір методів дослідження та попереднє вивчення особливостей техніки виконання змагальних вправ у важкій атлетиці. На другому етапі проведено констатувальний педагогічний експеримент з метою визначення рівня фізичної, технічної і функціональної підготовленості юних важкоатлетів 13-15 років; визначено особливості виконання фазової структури елементів техніки змагальних вправ юними важкоатлетами 13 років різного рівня фізичної та технічної підготовленості; встановлено кореляційний взаємозв'язок між основними елементами техніки й руховими якостями, що забезпечують їхнє виконання юними важкоатлетами на етапі попередньо-базової підготовки. На третьому етапі

здійснено експериментальне обґрунтування методики удосконалення техніки фазової структури рухів змагальних вправ юних важкоатлетів залежно від рівня розвитку їх фізичних якостей та перевірено її ефективність. Також встановлено вплив експериментальної програми на факторну структуру змагальної діяльності юних важкоатлетів. На четвертому етапі здійснено узагальнення та систематизацію одержаних результатів, підготовлено текст дисертації, розроблено методичні рекомендації та здійснено впровадження результатів дослідження в тренувальний процес з важкої атлетики.

Дослідження забезпечувалось чітким визначенням мети і завдань та ретельним їх виконанням як на теоретичному, так і на практичному рівні. Для цього здобувач застосував комплекс відповідних методів дослідження, серед яких: методи теоретичного аналізу й узагальнення науково-методичної літератури; педагогічні методи дослідження й експерименту (спостереження, експертна оцінка, антропометричні методи, біомеханічні методи, тестування рухових якостей і технічної підготовленості); медико-біологічні методи (антропометрія, дослідження функціонального стану серцево-судинної та системи зовнішнього дихання); психофізіологічні методи дослідження; методи математичної статистики (метод середніх величин, кореляційний і факторний аналіз).

Достовірність висновків і рекомендацій дослідження забезпечена цілісним характером експерименту, в ході якого повністю перевірені теоретичні положення, а також коректним застосуванням методів дослідження, зокрема статистичних. Зібраний у результаті педагогічних тестувань матеріал представлено в роботі достатньою кількістю таблиць, дані яких також дозволяють стверджувати про достовірність зроблених висновків.

Стиль і мова дисертації. Дисертація написана методично грамотно, орфографічно та стилістично витримана на високому рівні.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в тому, що:

- вперше: визначено найбільш вагомні елементи техніки фазової структури рухів змагальних вправ, які потребують прояву силових та швидко-силових якостей та координаційних здібностей у тренувальному процесі юних важкоатлетів 14-15 років з урахуванням різного рівня фізичної підготовленості; встановлено взаємозв'язок між руховими якостями, морфофункціональними і психофізіологічними показниками та виконанням різних елементів техніки змагальних вправ у юних важкоатлетів з урахуванням різного рівня фізичної підготовленості; визначено структуру факторного аналізу змагальної діяльності юних спортсменів під впливом розробленої експериментальної методики протягом річного макроциклу, яка була розподілена таким чином: перший фактор (спеціалізований силовий) із загальним внеском дисперсії – 46,5%, другий (антропометричний) – 23,1%, третій (загальної фізичної підготовленості) – 13,5%, четвертий (функціональний) – 9,31%, п'ятий (психофізіологічний) фактор становить – 5,64% та інші показники – 1,95%; розроблено експериментальну методику удосконаленням технічної складової фазової структури рухів

змагальних вправ важкої атлетики й розвитку фізичних якостей, що забезпечують вдале виконання у юних важкоатлетів 13-15 років.

- підтверджено наукові дані що: розробка теоретичної концепції планування фізичних навантажень у навчально-тренувальному процесі юних спортсменів силових видів спорту ґрунтується на знаннях вікових періодів та прояву рухових здібностей; у кожному віковому періоді спортсменів наявні психофізіологічні та морфофункціональні особливості, які необхідно враховувати під час організації навчально-тренувального процесу та розробки нових методик спортивних тренувань; застосування поетапних засобів швидко-силової, силової та координаційної спрямованості, забезпечують достатній рівень розвитку силових та швидко-силових можливостей спортсменів; використання спеціальних засобів розвиває рухові якості, відповідно покращуючи їхню якість.

- доповнено та розширено дані щодо: навчання й удосконалення техніки фазової структури рухів змагальних вправ юних важкоатлетів необхідно здійснювати у поєднанні з розвитком фізичних якостей; швидко-силова якість та вибухова сила є важливою спеціальною якістю для фазової структури змагальних вправ при виконанні підйому штанги у важкій атлетиці; задля збільшення м'язової сили потрібне використання розтягування м'язових волокон, оскільки еластичність з'єднання тканини зумовлює наповнення м'язами потенційної енергії, яка в період скорочення перетворюється і втілюється у вправах швидко-силового спрямування та силового характеру; використання швидко-силових та силових вправ покращує роботу швидкості м'язових волокон, потужність яких визначає силові можливості спортсменів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості широкого використання теоретичних положень дисертації, що стосуються побудови занять комплексної спрямованості на удосконалення техніки виконання змагальних вправ юних важкоатлетів 13-15 років. Матеріали отриманих досліджень можуть використовуватися під час читання лекцій з теорії спортивного тренування у видах спорту зі швидко-силовою, силовою та складно-координаційною структурою рухів.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. Основні положення дисертаційної роботи висвітлено в 9 наукових публікаціях за темою дисертації, з яких 6 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 3 публікації апробаційного характеру.

Структура та обсяг роботи. Робота складається із анотації, переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 288 сторінок, у тому числі основного тексту – 216 сторінок. Дисертація містить 45 таблиць, 18 рисунків, 6 додатків. Список використаних джерел містить 219 найменувань.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Основний зміст дисертаційної роботи складається із вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, висвітлено зв'язок дослідження з науковими планами, програмами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, охарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення результатів дослідження, вказано сферу апробації та впровадження у практику отриманих результатів, подано інформацію про публікації автора.

У першому розділі **«Особливості спортивної підготовки юних важкоатлетів на етапі попередньої базової підготовки»** автором наведено характеристику етапу попередньої базової підготовки у важкій атлетиці; розкрито особливості змагальної діяльності важкоатлетів на етапі попередньої базової підготовки; представлено й опрацьовано контрольні-перевідні нормативи на етапі попередньої базової підготовки; наведено засоби та методи розвитку рухових якостей у важкоатлетів на етапі попередньої базової підготовки; розкрито особливості розвитку організму важкоатлетів на етапі попередньої базової підготовки; наведено основні технічні дії при виконанні змагальних вправах у важкій атлетиці та основні помилки при виконанні змагальних вправ.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** представлено загальну методику дослідження, розкрито наукові методи, які застосовувалися під час роботи над дисертацією та наведено основні етапи організації дослідження.

У третьому розділі **«Визначення впливу занять важкою атлетикою на фізичні якості, морфофункціональні показники та стан здоров'я юних спортсменів 13 років під час тренувань за програмою ДЮСШ»** представлено результати констатувального педагогічного експерименту, який було проведено з метою визначення рівня фізичної, технічної і функціональної підготовленості юних важкоатлетів 13-15 років; визначення особливостей виконання фазової структури елементів техніки змагальних вправ юними важкоатлетами 13 років різного рівня фізичної та технічної підготовленості, визначення взаємозв'язку між основними елементами техніки й руховими якостями, що забезпечують їхнє виконання юними важкоатлетами на етапі попередньо-базової підготовки.

У четвертому розділі **«Побудова тренувальних занять з використанням комплексів завдань для удосконалення елементів техніки фазової структури у поєднанні з розвитком рухових якостей важкоатлетів 14-15 років»** представлено: особливості побудови тренувального процесу в річному макроциклі юних важкоатлетів 14-15 років з застосуванням експериментальних тренувальних комплексів у процесі розвитку фізичних якостей; зміст тренувального процесу юних важкоатлетів 14-15 років експериментальної групи з використанням розроблених комплексів; динаміка змін антропометричних показників юних важкоатлетів під впливом тренувального навантаження; результати дослідження загальної фізичної підготовленості та функціонального стану юних важкоатлетів; біомеханічний аналіз фазової структури змагальних вправ у виконанні досліджуваних груп; характеристику факторної структури підготовленості юних важкоатлетів 14-15 років на етапі попередньої базової підготовки.

У п'ятому розділі здійснено аналіз та узагальнення результатів дослідження.

Результати дослідження відображено в загальних висновках, які корелюють із висновками до кожного з розділів і відображають досягнення мети й завдань дослідження.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею. Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу, дозволю собі зробити деякі зауваження та побажання.

1. Перелік умовних скорочень бажано було б представити у алфавітному порядку. Крім того, не потрібно включати до списку умовних скорочень загальновідомі скорочення (табл., рис. тощо) та одиниці вимірювання (кг м хв^{-1} , м с^{-1} тощо).

2. У першому розділі дисертаційної роботи бажано було б розкрити особливості технічної підготовленості юних важкоатлетів на етапі попередньої базової підготовки у країнах, які є провідними у даному виді спорту на світовій арені. Це дозволило б врахувати їхній передовий досвід під час обґрунтування і розроблення авторської методики удосконалення техніки виконання змагальних вправ юних важкоатлетів 13-15 років з урахуванням рівнів розвитку фізичних якостей.

3. У розробленої автором методики по тексту дисертації зустрічаються дещо різні назви. Так, наприклад, у меті та завданнях роботи «методика удосконалення техніки виконання змагальних вправ юних важкоатлетів 13-15 років з урахуванням рівнів розвитку фізичних якостей», а в науковій новизні «методика з удосконаленням технічної складової фазової структури рухів змагальних вправ важкої атлетики й розвитку фізичних якостей, що забезпечують вдале виконання у юних важкоатлетів 13-15 років».

4. Назви підрозділів дисертації 3.2, 3.3, 4.5 та 4.6 потребують корекції.

5. У підрозділі 2.1.2 представлено педагогічні методи, які далі дублюються у підрозділах 2.1.4 (педагогічне тестування) та 2.1.6 (педагогічний експеримент).

6. У додатках бажано було б представити типові навчально-тренувальні заняття у різних періодах макроциклу на етапі попередньої базової підготовки, які застосовувалися для удосконалення техніки виконання змагальних вправ юних важкоатлетів за авторською методикою.

7. У роботі подекуди зустрічаються помилки граматичного та орфографічного характеру.

Висловлені зауваження мають дискусійний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження, не знижують значущості результатів дисертаційної роботи Канунова Р. А., яка виконана на високому науково-практичному рівні.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. У цілому, дисертаційна робота Канунова Р. А. є самостійною і цілком завершеною працею; характеризується актуальністю, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю; містить значні наукові доробки, що повною мірою висвітлено в наукових публікаціях автора. Дисертаційна робота за своїм змістом,

рівнем новизни, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти та науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти та науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 р. № 341, від 19 травня 2023 р. № 502, від 03 травня 2024 р. № 507), а її автор Канунов Руслан Анатолійович заслуговує присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 01 – «Освіта / Педагогіка» за спеціальністю 017 – «Фізична культура і спорт».

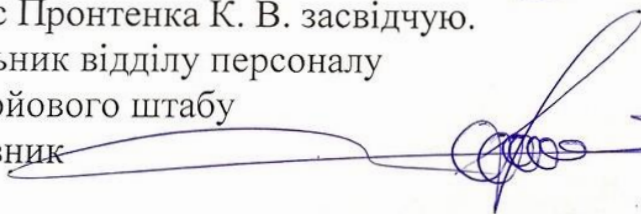
Офіційний опонент

професор кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Житомирського військового
інституту імені С. П. Корольова
доктор педагогічних наук, професор

Костянтин ПРОНТЕНКО

Підпис Пронтенка К. В. засвідчую.
Начальник відділу персоналу
та стройового штабу
полковник

Сергій ГАЄВСЬКИЙ